

ΔΗΛΩΣΗ ΕΕΔΑ

για τις σοβαρές διαστάσεις που έχει λάβει το
προσφυγικό/μεταναστευτικό ζήτημα στην Ελλάδα

16 Μαρτίου 2016

Η Εθνική Επιτροπή για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου (ΕΕΔΑ) είναι το ανεξάρτητο συμβουλευτικό όργανο της ελληνικής Πολιτείας σε θέματα προστασίας και προώθησης Δικαιωμάτων του Ανθρώπου. Έχει συσταθεί με τον Ν 2667/1998 σύμφωνα με κανόνες των Ηνωμένων Εθνών, τις «Αρχές των Παρισίων». Σε αυτήν μετέχουν πρόσωπα οριζόμενα από τριάντα δύο φορείς (ανεξάρτητες Αρχές, πανεπιστημιακές σχολές νομικών και πολιτικών επιστημών, συνδικαλιστικές οργανώσεις, ΜΚΟ, πολιτικά κόμματα και υπουργεία).

**Δήλωση της Εθνικής Επιτροπής για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου (ΕΕΔΑ)
για τις σοβαρές διαστάσεις που έχει λάβει το προσφυγικό/μεταναστευτικό ζήτημα στην Ελλάδα¹**

Η Εθνική Επιτροπή για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου (ΕΕΔΑ), ανεξάρτητο συμβουλευτικό όργανο της Ελληνικής Πολιτείας για θέματα προστασίας των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου, ενόψει των σοβαρών διαστάσεων που έχει λάβει το προσφυγικό/μεταναστευτικό ζήτημα για την Ελλάδα, επανέρχεται στην ανάγκη να υπάρξει άμεσος συντονισμός για την καλύτερη δυνατή διαχείριση της προσφυγικής και μεταναστευτικής κρίσης που τείνει να βγει εκτός ελέγχου με άμεσους και σοβαρούς κινδύνους τόσο για τους μετανάστες όσο και για τις χώρες υποδοχής τους.² Η ΕΕΔΑ υπενθυμίζει για πολλοστή φορά πως έχουν τεθεί σε κίνδυνο βασικά ανθρώπινα δικαιώματα των αιτούντων άσυλο και προσφύγων καθώς και τα δικαιώματα των κατοίκων της Ελλάδας, και κυρίως των ακριτικών περιοχών, που, σε ένα ήδη εξαιρετικά βεβαρυμένο κοινωνικο-οικονομικό κλίμα, αδυνατούν, ως τόποι πρώτης υποδοχής, να διαχειριστούν τις διαρκώς διογκούμενες μεταναστευτικές και προσφυγικές ροές.³

Είναι επιτακτική ανάγκη η Ευρωπαϊκή Ένωση, τα κράτη-μέλη της καθώς και τα όμορα κράτη-μέλη των Ηνωμένων Εθνών να αναλογιστούν τις ευθύνες που τους αναλογούν σε αυτή την τόσο κρίσιμη ιστορική συγκυρία και να συνεργαστούν υπεύθυνα για την καλύτερη δυνατή διαχείριση των ροών, με το βλέμμα στραμμένο στο σεβασμό της ανθρώπινης ζωής και αξιοπρέπειας. Η ΕΕΔΑ μοιράζεται τις ανησυχίες της Ύπατης Αρμοστείας του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες,⁴ του European Council for Refugees and Exiles – ECRE καθώς και άλλων οργανώσεων για τα ευρύτατα ευρωπαϊκά περιοριστικά μέτρα, που σκοπό έχουν να κρατήσουν αιτούντες άσυλο και πρόσφυγες στην Ελλάδα αλλά και σε χώρες που γειτνιάζουν με την ΕΕ, όπως η Τουρκία. Ειδικότερα, η ΕΕΔΑ παραπέμπει στο πρόσφατο Υπόμνημα του ECRE προς τον Πρόεδρο του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου με το οποίο εκφράζει προβληματισμό για τις διαβουλεύσεις μεταξύ ΕΕ και Τουρκίας ενώ συγχρόνως καλεί την ΕΕ να ηγηθεί της παρούσας πρόκλησης με νομικό αλλά και ηθικό τρόπο.⁵ Η ΕΕΔΑ τονίζει πως τα κράτη-μέλη της ΕΕ οφείλουν να απόσχουν από μονομερείς ενέργειες που αγνοούν ή παρακάμπτουν τα δικαιώματα των προσφύγων, των αιτούντων άσυλο και μεταναστών και που υπονομεύουν το ίδιο το κοινοτικό κεκτημένο. Αντ' αυτού, με πνεύμα αλληλεγγύης και συνεργασίας, η ΕΕ οφείλει, κατά τα καταστατικώς διακηρυχθέντα από αυτήν, να ανταποκριθεί στην ανθρωπιστική κρίση, να διασφαλίσει την προστασία των πολιτών της, να προαγάγει την ειρήνη, την ασφάλεια, την αλληλεγγύη και τον αμοιβαίο σεβασμό μεταξύ των λαών, να συμβάλει ενεργά στην προστασία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων καθώς και στην αυστηρή τήρηση και ανάπτυξη του διεθνούς δικαίου και ιδίως τον σεβασμό των αρχών του Καταστατικού Χάρτη των Ηνωμένων Εθνών.

¹ Υιοθετήθηκε με απόφαση του Προεδρείου της ΕΕΔΑ λόγω κατεπείγοντος την 16^η Μαρτίου 2016.

² Δήλωση ΕΕΔΑ για τις αποτρόπαιες τρομοκρατικές επιθέσεις στο Παρίσι και έκκληση στην Ευρωπαϊκή Ένωση να λάβει όλα τα απαραίτητα μέτρα για την προάσπιση των δικαιωμάτων όλων των ευρισκομένων στην επικράτειά της, 23.11.2015, http://www.nchr.gr/images/pdf/apofaseis/tromokratia/EEEDA%20Tromokratikes_epitheseis_Paris_el.pdf.

³ Δήλωση ΕΕΔΑ για την επίδραση των συνεχιζόμενων μέτρων λιτότητας στα δικαιώματα του ανθρώπου, 15.7.2015, http://www.nchr.gr/images/pdf/apofaseis/oikonomikh_krish/EEEDA_Dilwsi_%20metra_litotitas_2015.pdf.

⁴ Grandi concerned at reports of Balkan border closures, 24.2.2016, <http://www.unhcr.org.uk/news-and-views/news-list/news-detail/article/grandi-concerned-at-reports-of-balkan-border-closures.html>.

⁵ ECRE calls on the European Council to show political and moral leadership in response to refugee issues facing Europe 11.3.2016 and ECRE Memorandum to the European Council Meeting 17 - 18 March 2016, <http://ecre.org/component/content/article/70-weekly-bulletin-articles/1412-ecre-calls-on-the-european-council-to-show-political-and-moral-leadership-in-response-to-refugee-issues-facing-europe.html>.

Λαμβάνοντας υπόψη θεμελιώδη διεθνή και ευρωπαϊκά κείμενα που διακηρύσσουν και διασφαλίζουν ανθρώπινα δικαιώματα, ιδίως τον Χάρτη Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης και ιδίως το άρθρο 18, τη Σύμβαση της Γενεύης της 28ης Ιουλίου 1951, το Πρωτόκολλο της 31ης Ιανουαρίου 1967 περί του καθεστώτος των προσφύγων, τον Κώδικα Συνόρων του Σένγκεν και ιδίως το άρθρο 3, εδάφιο β καθώς και το Ψήφισμα 1821 (2011) της Κοινοβουλευτικής Συνέλευσης του Συμβουλίου της Ευρώπης για την αναχαίτιση και διάσωση στη θάλασσα, αιτούντων άσυλο, προσφύγων και παράτυπων μεταναστών, **η ΕΕΔΑ υπενθυμίζει πως το δικαίωμα πρόσβασης στο άσυλο και η απαγόρευση επαναπροώθησης αποτελούν θεμελιώδη πυλώνια τόσο του δικαίου των προσφύγων όσο και των οικουμενικών αρχών της προστασίας των δικαιωμάτων του ανθρώπου, πάνω στα οποία η παγκόσμια και η ευρωπαϊκή κοινότητα έχουν οικοδομηθεί.**

Για όλους τους παραπάνω λόγους, η ΕΕΔΑ καλεί

την ελληνική Πολιτεία, τον ΟΗΕ, τα όργανα της ΕΕ, το σύνολο των κρατών μελών της ΕΕ και όλους τους εμπλεκόμενους διεθνείς οργανισμούς, με πνεύμα υπευθυνότητας, αλληλεγγύης και ειλικρινούς συνεργασίας να λάβουν όλα τα κατάλληλα μέτρα

με σκοπό τη διασφάλιση

- της προστασίας της ανθρώπινης ζωής, της υγείας και ασφάλειας όλων των διαβιούντων στην ελληνική επικράτεια προσώπων καθώς και της αποτελεσματικής διαχείρισης, σε συνθήκες σεβασμού της ανθρώπινης αξιοπρέπειας, των μεταναστευτικών ροών προς την ΕΕ
- της τήρησης της αρχής της μη-επαναπροώθησης (non-refoulement) καθώς και της απρόσκοπτης, έγκαιρης και αποτελεσματικής πρόσβασης των αλλοδαπών χωρίς ταξιδιωτικά έγγραφα στις διαδικασίες διεθνούς προστασίας
- της τροποποίησης του συστήματος του Δουβλίνου που οδηγεί σε αποθήκευση ανθρώπων σε ορισμένες χώρες
- της άμεσης χρηματοδότησης και αποτελεσματικής λειτουργίας των απαιτούμενων δομών και διαδικασιών, ιδίως μέσω της δημιουργίας νέων και αξιοπρεπών χώρων υποδοχής και φιλοξενίας στην Ελλάδα
- της πλήρους εφαρμογής στην Ελλάδα της κοινοτικής νομοθεσίας για τα εναλλακτικά μέτρα αντί της κράτησης
- της ενσωμάτωσης και πλήρους εφαρμογής και στην Ελλάδα, το συντομότερο δυνατό, της ευρωπαϊκής Οδηγίας 2013/33/ΕΕ σχετικά με τις ελάχιστες απαιτήσεις για την υποδοχή των αιτούντων διεθνή προστασία στα κράτη-μέλη της ΕΕ
- της διεύρυνσης και υποχρεωτικής εφαρμογής του προγράμματος μετεγκατάστασης (relocation) των προσφύγων από την Ελλάδα και την Ιταλία προς άλλα κράτη-μέλη της ΕΕ στο πλαίσιο μιας δικαιότερης αριθμητικής κατανομής μεταξύ των κρατών-μελών της ΕΕ, όπως επιβάλλουν ο Χάρτης Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της ΕΕ και οι Συνθήκες
- της οργάνωσης και διαρκούς στήριξης ενός μόνιμου και επαρκούς μηχανισμού παροχής ανθρωπιστικής βοήθειας στα κράτη πρώτης υποδοχής, με ιδιαίτερη μέριμνα για τις ευάλωτες ομάδες
- της καθιέρωσης ενός ευρέος και συνεκτικού πανευρωπαϊκού προγράμματος επανεγκατάστασης (resettlement) αιτούντων διεθνούς προστασίας και προσφύγων από τρίτες χώρες προς κράτη-μέλη της ΕΕ.